(ג) [א] (ג) וְאֵינוֹ חוֹזֵר, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְהַבְדִּיל עַל הַכּוֹס. (ג) (ד) * וְאִם טָעַם קֹדֶם שֶׁהִבְדִּיל עַל הַכּוֹס, * צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַבְדִּיל (ג) בַּתְּפִלָּה: ב [ב]טָעָה וְלֹא הִבְדִּיל בַּתְּפִלָּה וְאֵין לוֹ כּוֹס בַּלַּיְלָה (ה) * וְסוֹבֵר שֶׁאַף לְמָחָר לֹא יִהְיֶה לוֹ, (ו) צָרִיךְ לַחֲזֹר (ד) וּלְהִתְפַּלֵּל: ג [ג]תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת, טָעָה וְלֹא הִבְדִּיל בַּתְּפִלָּה אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, כֵּיוָן שֶׁמַּבְדִּיל עַל הַכּוֹס בְּמוֹצָאֵי תִּשְׁעָה בְּאָב: ד [ד]בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר לְהִתְפַּלֵּל, מִיָּד (ז) כְּשֶׁסִּיֵּם הַבְּרָכָה אֵין לוֹ לַחֲזֹר, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פָּתַח בַּבְּרָכָה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ: ה [ה]בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר, אִם רָצָה לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ לַחֲזֹר, [ו]אִם סִיֵּם תְּפִלָּתוֹ, (ה) (ח) רַשַּׁאי, אֲבָל אִם עֲדַיִן לֹא סִיֵּם תְּפִלָּתוֹ, (ט) אֵינוֹ רַשַּׁאי לַחֲזֹר:

ב טוּר בְּשֵׁם הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות כ. ד"ה וכתב). ג שָׁם. ד טוּר בְּשֵׁם אֲבִיו הָרֹא"שׁ (ברכות פ"ד סי' יז). ה טוּר וּכְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם (ברכות ל: ד"ה מסתברא). ו שָׁם וּכְדַעַת אֲבִיו הָרֹא"שׁ (שם).

רצה הַבְדָּלָה שֶׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ צִבּוּר. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

הַגָּה: (א) וְאוֹמְרִים (ק) [א] וְיִהְיוּ נֹעַם (ב) וְסֵדֶר קְדֻשָּׁה בַּאֲרִיכוּת כְּדֵי לְאַחֵר סֵדֶר קְדֻשָּׁה, שֶׁאָז חוֹזְרִים

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ק) **וְאֵינוֹ חוֹזֵר.** וְעַל כָּל פָּנִים אָסוּר בִּמְלָאכָה עַד שֶׁיֹּאמַר הַמַּבְדִּיל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹף סִימָן רצ"ט (ס"ק). וְאִם שָׁכַח לְהִתְפַּלֵּל מִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם וְאֵינוֹ מַזְכִּיר אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ. רַבֵּנוּ"ז (ח"א סי' שסא), כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט). וּמֻגָּן אַבְרָהָם (סק"א) הִנִּיחַ בְּצָרִיךְ עִיּוּן עַיֵּן שָׁם: (ב) **וְאִם טָעַם.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר: (ג) **בְּתְפִלָּה.** פָּרוּשׁ יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל וְיַבְדִּיל בַּתְּפִלָּה. אַף עַל גַּב דְּקַיְמָא לָן טָעָם מַבְדִּיל, עַיֵּן ט"ז (סק"ב) וּבְהָרֹא"שׁ (בְּרָכוֹת פ"ה סי' יד): ב (ד) **וְלְהִתְפַּלֵּל.** וְנִרְאֶה לִי דְּאִם נִזְכַּר קֹדֶם שׁוֹמַע תְּפִלָּה יֹאמְרֶנָּה בְּשׁוֹמַע תְּפִלָּה, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹס לֹא יֹאמַר בְּשׁוֹמַע תְּפִלָּה, עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואם נזכר). מָגֵן \ אַבְרָהָם (סק"ג): ה (ה) **רַשַּׁאי.** בְּתוֹרַת נְדָבָה, וְעַיֵּן סוֹף סִימָן (ק"ז) [ק"ח] (ס"ד):

(ק) **וְיִהְיוּ נֹעַם.** וְצָרִיךְ לְאָמְרוֹ מְעֻמָּד. כְּתָבִים (שער הכוונות ענין ויהי נועם). וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין אוֹמְרִים 'וְיִהְיוּ נֹעַם' בְּבֵית הָאֵבֶל, רַק מַתְחִילִין 'וְאַתָּה קָדוֹשׁ' לְפִי שֶׁאֵין גְּאֻלָּה בַּלַּיְלָה, וְגַם וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי וְגוֹ' אֵין אוֹמְרִים, (הגה"ט). וְכוֹפְלִין הַפָּסוּק 'אֲרֹךְ יָמִים' וְגוֹ', וְעַיֵּן בְּמַשֶּׁה מֹשֶׁה (סי' תצז) שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה. וּמַתְחִילִין 'וְאַתָּה קָדוֹשׁ' לְפִי שֶׁאֵין גְּאֻלָּה בַּלַּיְלָה, וְגַם וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי וְגוֹ' אֵין אוֹמְרִים,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **וְאֵינוֹ חוֹזֵר.** וְכָתַב בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ג) בְּשֵׁם דְּבַר מֹשֶׁה (ח"ג יו"ד סי' טז), אוֹנֵן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בִּתְפִלָּה, יוֹם רִאשׁוֹן אַחַר הַקְּבוּרָה כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית לֹא יֹאמַר אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ בְּתְפִלָּתוֹ. עַיֵּן שָׁם:

א [א] **וְיִהְיוּ נֹעַם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשֶׁלְמֵי צִבּוּר (שלמי חגיגה הלכות שבת סי' ז סי"ג) שֶׁכָּתַב מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָל (שער הכוונות ענין ויהי נועם) שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר 'וְיִהְיוּ נֹעַם' בְּלוֹ בָּעֲמִידָה, וְעַל כָּל פָּנִים פָּסוּק זֶה שֶׁל 'וְיִהְיוּ נֹעַם' יֹאמַר בַּעֲמִידָה, שֶׁהַכַּוָּנָה עַתָּה כִּי' הַנִּקְרָא נֹעַם ה' מְפֹאָר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ג) וְאִם הִתְחִיל מַאתָּה חוֹנַנְתָּנוּ וְאֵילָךְ, יָצָא. אִם שָׁכַח לְהִתְפַּלֵּל, מִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם [א]וְאֵינוֹ מַזְכִּיר אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ לֹא בָּרִאשׁוֹנָה וְלֹא בַּשְּׁנִיָּה. (ז) בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁכָּבַר הִבְדִּיל מֵאֲתְמוֹל עַל הַכּוֹס, אֲבָל אִם לֹא הִבְדִּיל כְּלָל דִּיֵּשׁ עָלָיו עֲדַיִן חִיּוּב מִצְוַת הַבְדָּלָה, יַזְכִּיר אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ בְּשַׁחֲרִית בִּתְפִלָּה שְׁנִיָּה שֶׁהִיא לְהַשְׁלָמָה, וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהַבְדִּיל גַּם כֵּן עַל הַכּוֹס כְּדִלְקַמָּן סִימָן רצ"ט סָעִיף ו': **(ג) וְאֵינוֹ חוֹזֵר מִפְּנֵי וְכוּ'.** הֵיכִי דְּלָכַתְחִלָּה מִצְוָה לְהַבְדִּיל בֵּין בִּתְפִלָּה וּבֵין בַּכּוֹס, וְהָכָא בְּדִיעֲבַד סוֹמֵךְ עַצְמוֹ עַל מָה שֶׁיַּבְדִּיל אַחַר כָּךְ עַל הַכּוֹס. (ו) וּמִכָּל מָקוֹם אָסוּר בִּמְלָאכָה עַד שֶׁיַּבְדִּיל בְּכוֹס (ז) אוֹ שֶׁיֹּאמַר עַל כָּל פָּנִים הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹף סִימָן רצ"ט: **(ד) וְאִם טָעַם וְכוּ'.** וְאַף עַל גַּב דְּקַיְמָא לָן סָעִיף ה' דְּאִם טָעָה וְאָכַל קֹדֶם הַבְדָּלָה יָכוֹל לְהַבְדִּיל אַחַר כָּךְ, (ח) מִכָּל מָקוֹם כָּאן דְּטָעָה גַּם בַּתְּפִלָּה קָנְסִינַן לֵהּ וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהַבְדִּיל בַּתְּפִלָּה: ב (ה) **וְסוֹבֵר שֶׁאַף לְמָחָר וְכוּ'.** דְּאִם מְצָפָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְמָחָר, יוּכַל לְסָמֹךְ עַל זֶה שֶׁיַּבְדִּיל לְמָחָר עַל הַכּוֹס וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רצ"ט סָעִיף ר', וְאֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַתְּפִלָּה: **(ו) צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל.** הֵיכִי כְּשֶׁעָקַר רַגְלָיו [אוֹ כְּשֶׁסִּיֵּם תְּפִלָּתוֹ וְאֵינוֹ רָגִיל לוֹמַר תַּחֲנוּנִים אַחַר תְּפִלָּתוֹ דְּדִינוֹ גַּם כֵּן כְּעֹקֵר רַגְלָיו וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קי"ז סָעִיף ה' עַיֵּן שָׁם] חוֹזֵר לְרֹאשׁ, וְאִם לֹא סִיֵּם עֲדַיִן תְּפִלָּתוֹ, (ט) חוֹזֵר לְבִרְכַת אַתָּה חוֹנֵן. מֵיהוּ אִם נִזְכַּר קֹדֶם שׁוֹמַע תְּפִלָּה לֹא יַחֲזֹר, אֶלָּא יֹאמַר אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ בְּשׁוֹמַע תְּפִלָּה, דְּכִשֶׁמַּבְדִּילִין בַּתְּפִלָּה אוֹמְרִים אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָחֵל עָלֵינוּ וְכוּ' דְּהוּא בְּקָשָׁה, וְהָוֵי מַעֵין שׁוֹמַע תְּפִלָּה דְּהוּא כּוֹלֵל כָּל הַבַּקָּשׁוֹת. מֵיהוּ אִם יֵשׁ לוֹ כּוֹס, יִסְמֹךְ עַל הַכּוֹס וְלֹא יֹאמְרֶנָּה בְּשׁוֹמַע תְּפִלָּה, כֵּיוָן דְּעִקָּרָהּ הוּא שֶׁכַח וְלֹא שַׁיָּךְ כָּל כָּךְ לְשׁוֹמַע תְּפִלָּה [מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: **ד (ז) כְּשֶׁסִּיֵּם הַבְּרָכָה.** הֵיכִי שֶׁהִזְכִּיר הַשֵּׁם שֶׁל סִיּוּם הַבְּרָכָה, דְּבָזֶה מִקְרֵי כְּאִלּוּ כְּבָר סִיֵּם [אַחֲרוֹנִים]: **ה (ח) רַשַּׁאי.** בְּתוֹרַת נְדָבָה. (י) וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן ק"ז (ס"ד) דְּאֵין לְהִתְפַּלֵּל נְדָבָה אֶלָּא מִי שֶׁמַּכִּיר עַצְמוֹ זָרִיז וְזָהִיר וְשֶׁיְּכַוֵּן: **(ט) אֵינוֹ רַשַּׁאי.** כֵּיוָן דְּאֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר הָוֵי הֶפְסֵק [טוּר]:

(א) **וְאוֹמְרִים וְיִהְיוּ נֹעַם.** וְנוֹהֲגִין לְכָל פָּסוּק אַרֹךְ יָמִים [טוּר, עַיֵּן שָׁם הַטַּעַם]. וּפָסוּק וִיהִי נֹעַם (ק) צָרִיךְ לְאָמְרוֹ מְעֻמָּד. וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין אוֹמְרִים וְיִהְיוּ נֹעַם בְּבֵית הָאֵבֶל, רַק מַתְחִילִין יֵשֵׁב בְּסֵתֶר וְגוֹ': **(ב) וְסֵדֶר קְדֻשָּׁה.** הֵיכִי שֶׁמַּתְחִילִין מֵרֹאשׁ קְדוֹשׁ וְאֵין אוֹמְרִים וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, לְפִי שֶׁאֵין גְּאֻלָּה בַּלַּיְלָה, וְלָכֵן גַּם 'וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי' אֵין אוֹמְרִים לְפִי שֶׁמְּסוּמָכִים הֵם לַהֲדָדֵי בְּסֵפֶר יְשַׁעְיָה (נט כ כא) [ט"ז (סק"א)]. וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁאוֹמְרִים בַּאֲרִיכוּת הֵיכִי (ג) בְּנֹעֲימוּת קוֹל, כְּדֵי שִׁיִּתְאָרֵךְ מְעַט יוֹתֵר וּלְעַכֵּב לְרָשָׁעִים מִלַּחְזֹר לְגֵיהִנֹּם, דְּעַד שֶׁיַּשְׁלִימוּ יִשְׂרָאֵל סִדְרֵיהֶם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

עוֹד טַעַם בַּגְּמָרָא (שם), מִפְּנֵי שֶׁהִיא בִּרְכַת חָכְמָה [הֵיינוּ לְהַכִּיר לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל] קְבָעוּהָ בִּבְרָכַת חָכְמָה: **(ג)** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואומר) דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דִּלְכַתְחִלָּה רָאוּי לִהְיוֹת כֵּן, וְעַל כָּל פָּנִים דְּבַדִּיעֲבַד לְכָלֵי עֶלְמָא הָלֹא יֵשׁ בָּהּ גַּם מַעֲנִין הַבְּרָכָה: **(ד)** עַיֵּן בְּבָאוּר הַלָּכָה (ד"ה אומרים): **(ה)** גְּמָרָא (שם): **(ו)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): **(ז)** אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ה): **(ח)** תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כנ: ד"ה טעה): **ב (ט)** אֲחֲרוֹנִים: **א (י)** סק"ד): **ה (יא)** פְּרִי מְגַדִּים (משׂ"ז סק"ב): **(יב)** טוּר בְּשֵׁם רַב עַמְרָם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"ב) כתב שמזכיר בתפילה שניה ואפילו בהבדיל על הכוס מאתמול. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ג בסוגריים) כתב שמלאכה הוי כמו טעימה וחוזר ומתפלל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רצה רצו

א טור.

רְשָׁעִים לְגֵיהִנֹּם (טור). וּבְזְמַן שֶׁאֵין אוֹמְרִים וְיהִי נֹעַם (ג) כְּגוֹן שֶׁחָל יוֹם טוֹב (ג) [ב] בַּשַּׁבּוּעַ, אֵין אוֹמְרִים (ד) סֵדֶר (ג) קְדֻשָּׁה, *אֲבָל אוֹמְרִים (ה) וְיִתֶּן לְךָ (כל בו (סי' מט)): א מַבְדִּיל שְׁלִיחַ צִבּוּר כְּדֵי לְהוֹצִיא (ו) מִי שֶׁאֵין לוֹ יַיִן. הַגָּהּ: וְנָהֲגוּ לוֹמַר וְהַזְכִּיר (ז) אֱלִיָּהוּ הַנָּבִיא (ז) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְהִתְפַּלֵּל שָׁיָבֹא וִיבַשְּׂרֵנוּ הַגְּאוּלָה (טור):

רצו דִּינֵי הַבְדָּלָה עַל הַיַּיִן. וּבוֹ ח' סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת נ"ב (ע"ב) וּכְרַבִּי יְהוּדָה אֶלְבָּא דְּבֵית הִלֵּל. ב פְּסָחִים ק"ה (ע"ב) בְּעִנְיַן כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וְהוּא הַדִּין לְהַבְדָּלָה וְעַיֵּן בְּסִימָן קפ"ב מַדִּינֵי כּוֹס פָּגוּם.

א (א) א סֵדֶר (ה) הַבְדָּלָה, יַיִן בְּשָׂמִים נֵר הַבְדָּלָה, וְסִימָנָךְ יַבְנֶ"ה. ב וְצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יְהֵא הַכּוֹס (ב) פָּגוּם. הַגָּהּ: וְנָהֲגוּ לוֹמַר קֹדֶם הַבְדָּלָה שֶׁעוֹשִׂים בַּבַּיִת 'הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי' וְגוֹ' 'כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא' וְגוֹ' 'לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה' וְגוֹ', לְסִימָן טוֹב. וּבְשָׁעַת הַבְדָּלָה (ג) יִתְּנוּ עֵינֵיהֶם (ג) בַּכּוֹס וּבַנֵּר. וְנוֹהֲגִין לִשְׁפֹּךְ מִכּוֹס שֶׁל יַיִן עַל הָאָרֶץ קֹדֶם שֶׁיִּסַּיֵּם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, (ד) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַכּוֹס (ג) פָּגוּם, (ה) וְטַעַם הַשְׁפִּיכָה, דְּאָמְרִינַן כָּל בַּיִת שֶׁלֹּא נִשְׁפַּךְ בּוֹ יַיִן כַּמַּיִם אֵין בּוֹ סִימָן בְּרָכָה, וַעֲוֹשִׁין כֵּן לְסִימָן טוֹב בְּתִחַּלַּת הַשָּׁבוּעַ. גַּם (ו) שׁוֹפְכִין (ז) מִן הַכּוֹס

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

תּוֹסָפְתָּ שַׁבָּת לְכָל שַׁבָּת הַבָּאָה כו'. וְגַם כָּתַב (שם ס"ד) שְׁפוֹכִים שֶׁל 'וְיִתֶּן לְךָ' הָיָה הָאֲרִ"י אוֹמְרָם בְּעֵת הַבְדָּלָה בְּכֵיתוֹ: [ב] בַּשַּׁבּוּעַ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"א) שֶׁרָאָה קְצָת גְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּלַחַשׁ לְעַצְמָם וְיהִי נֹעַם אַף בְּשַׁבּוּעַ שֶׁחָל יוֹם טוֹב, כִּי עַל דֶּרֶךְ הָאֱמֶת מַקְרֶה אֲמִירַת וְיהִי נֹעַם בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת, עַיֵּן בְּסִימָן תצ"א (כרכי יוסף סק"ב) כָּתַב שֶׁאִפְּלוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁחָל בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד הוּא כֵּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲלָתוֹת פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית (שאילתא א). וְכָתַב בְּשָׁאִילַת יַעְבֵ"ץ (ח"א) סִימָן י"ט, אִם חָל פֶּסַח בְּשַׁבָּת אֵין לוֹמַר וְיהִי נֹעַם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו, אַךְ כְּשֶׁחָל יוֹם טוֹב אַחַר (הַשַּׁבָּת) [וְשַׁבָּת] אַף אִם הוּא צוֹם כְּפוּר יֵשׁ לוֹמַר וְיהִי נֹעַם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו, וְהֶבְיאוּ הַבְּרֵכִי יוֹסֵף (סק"ב), וּכְשֶׁלְּמִי צִבּוּר (שלמי חגיגה הלכות שבת סי' ז ס"ט) בְּתֵב דְּטַעְמָא מִשּׁוּם אִסּוּר מְלָאכָה בְּעֶרֶב פֶּסַח, וְכָתַב שֶׁכֵּן מְקוֹמוֹת אֵלּוּ אוֹמְרִים אַף כְּשֶׁחָל פֶּסַח בְּשַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבוֹת כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי' נה) בְּאֶחָד שֶׁלֹּא אָמַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת פָּרָשַׁת זָכוֹר מִפְּנֵי יְמֵי הַפּוּרִים שֶׁאַחֲרָיו, וְכָתַב שֶׁזֶּה טָעוּת, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הֵיטֵב

עַיֵּן ט"ז (סק"א): (ג) בְּשַׁבּוּעַ. אֲפִלּוּ בְּיוֹם שִׁשִּׁי, ט"ז (סק"ב): (ג) קְדֻשָּׁה. דְּיֵהוֹי נֹעַם שֶׁיָּזֵךְ לְמְלֶאכָת הַמִּשְׁכָּן וְעַל יָדוֹ שָׁרְתָה שְׁכִינָה, וְהוּא 'וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל'. ט"ז (סק"ג): (ד) אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א):

א (ה) הַבְדָּלָה. הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק כ"ט (ה"א) כָּתַב דְּהַבְדָּלָה הִיא דְּאוֹרַיְתָא כְּמוֹ קִדּוּשׁ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהִיא מִדְּרַבָּנָן. מִגִּיד מִשְׁנֶה שָׁם. וְעַיֵּן סוֹף סִימָן זֶה: (ב) כָּכוֹס. פָּרוּשׁ הָעוֹנִים אָמֵן. טור (סי' רצ"ט): (ג) פָּגוּם. כָּתַב הַט"ז (סק"א) דְּאֵין לָזֶה פֵּרוּשׁ, עַיֵּן שָׁם. וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) כָּתַב דְּכָךְ פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁיֵּשׁ פְּגָם וּבְזִוּי לְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁכְּשׁוֹפְכִין מִמֶּנּוּ קֹדֶם שֶׁיִּשְׁתֶּה, וּלְכָךְ שׁוֹפְכִין קֹדֶם סִיּוּם הַבְּרָכָה. וּמֹשֶׁה מִשָּׁה (סי' תקו) כָּתַב דְּלֹא יִשְׁפֹּךְ בְּשָׁעַת בְּרָכָה, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹזֵג יִשְׁפְּכֶנּוּ מִלֹּא עַל כָּל גְּדוֹתָיו שֶׁיִּשָּׁפֵךְ עַל הָאָרֶץ. וְכֵן כָּתַב בַּשָּׁלְ"ה (מסכת שבת פרק נר אות נה) וְהַגִּפְתֹּת יֵשׁ נוֹחְלִין (ענין שבת ס"ק לח) וְכֵן כָּתְבוּ הַטַּ"ז (סק"א) וְרַשַׁ"ל (הו"ד בפרישה ס"ק יז). וּבְאֵר שֶׁבַע (מסכת תמיד כו: ד"ה וכשאתה) [כָּתַב] לְבַטֵּל הַשְׁפִּיכָה לְגַמְרֵי מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מוּעָט אֵין קְפִידָא. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (ז) מִן הַכּוֹס. הַיְינוּ לְאַחַר שֶׁתִּיָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל מִשּׁוּם הֶפְסֵק:

בְּאוּר הֲלָכָה

* אֲבָל אוֹמְרִים וְיִתֶּן לְךָ. וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּילִין (וְכֵן כָּתַב בְּלְבוּשׁ). וּבְמִנְהָגִים (מנהג של מוהר"ש) מְשַׁמְּעַ דְּמַבְדִּילִין קֹדֶם וְיִתֶּן לְךָ (וְכֵן הוּא בְּכָלְבּוֹ (סי' מא), וְהַמִּנְהָג בְּהֵיוֹם דְּמַאֲחֲרִין הַבְדָּלָה [פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ג)]. וְעַיֵּן בְּרִישׁ סִימָן רצ"ח בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן שָׁם (סק"ג):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ג) נִמְשְׁכָה קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים לְגֵיהִנֹּם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (עיין תנחומא כי תשא לג) דִּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת צוֹעֵק הַמַּמָּנָה עַל הָרוּחוֹת חִזְרוּ לְגֵיהִנֹּם שֶׁכְּבָר הִשְׁלִימוּ יִשְׂרָאֵל אֶת סִדְרֵיהֶם [טור]: (ג) כְּגוֹן שֶׁחָל יוֹם טוֹב וְכוּ'. הַיְינוּ (ד) אֲפִלּוּ חָל בְּיוֹם שִׁשִּׁי, דְּבְעִנְיַן שֶׁכָּל הַשָּׁבוּעַ יִהְיֶה רָאוּי לְמְלֶאכָה מִשּׁוּם דְּכְתִיב בּוֹ 'וַיְכֻלּוּ' כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ' וְגוֹ'. וְדַוְקָא יוֹם טוֹב גָּמוּר, (ה) אֲבָל פּוּרִים אוֹ עֶרֶב פֶּסַח שֶׁחָל בִּימֵי הַחֹל, אֵין לְמַנּוֹעַ מִלּוֹמַר וְיהִי נֹעַם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו: (ד) סֵדֶר קְדֻשָּׁה. דְּיֵהוֹי נֹעַם' שֶׁיָּזֵךְ לְמְלֶאכָת הַמִּשְׁכָּן וְעַל יְדֵי זֶה שָׁרְתָה שְׁכִינָה, וְהוּא 'שֶׁמְּסַמְּכִין פְּסוּק 'וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל', וּלְכָךְ בִּזְמַן שֶׁאֵין אוֹמְרִין וְיהִי נֹעַם אֵין אוֹמְרִים מְמַלֵּא כָּל סֵדֶר קְדֻשָּׁה [טַ"ז (סק"ג)]: (ה) וְיִתֶּן לְךָ. שֶׁהֵם פְּסוּקִים שֶׁל בְּרָכָה בְּתִחַּלַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ: א (ו) מִי שֶׁאֵין לוֹ יַיִן. דְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יַיִן יוֹתֵר טוֹב שֶׁיַּבְדִּיל בְּבֵיתוֹ כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּסִימָן רצ"ו סָעִיף ז' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לג): (ז) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. דְּאִיתָא בְּעֵרוּבִין [מ"ג (ע"ב)], מַבְטָח לְהֶן לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין אֵלִיָּהוּ בָּא לֹא בְּעַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְלֹא בְּעַרְבֵי יוֹם טוֹב מִפְּנֵי הַטָּרַח, [שֶׁמַּנִּיחִין צָרְכֵי שַׁבָּת וְהוֹלְכִין לְהַקְבִּיל פָּנָיו. רַשַׁ"י (ד"ה מפני)], וְעַל כֵּן אָנוּ מִתְפַּלְּלִים כֵּיוָן שֶׁעָבַר הַשַּׁבָּת וְכוּל לְבוֹא, שֶׁיָּבוֹא וִיבַשְּׂרֵנוּ [טור]. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) שֶׁכָּתַב דְּהַמְדַקְדְּקִים אוֹמְרִים גַּם שֶׁאֵר פְּזְמוֹנִים וְשִׁירִים כַּאֲשֶׁר הֵם מְצוּיִים אֶצְלֵנוּ. וְרָאוּי לְזָהֵר לוֹמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ' הַחֵל אֶת וְכוּ', כִּי הוּא בִּירוּשַׁלְמִי (ברכות פ"ה ה"ב) וְטוּר סִימָן רצ"ט. יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁמַּדְלִיקִין נֵרוֹת (ו) בְּמָקוֹם אֹפֶל, דְּעַל יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁאוֹיֵב לַמְלוּכָה:

א (א) סֵדֶר הַבְדָּלָה וְכוּ'. הִנֵּה הָרַמְבַּ"ם (פכ"ט ה"א) סוֹבֵר דִּמְצוַת הַבְדָּלָה הִיא דִּין תּוֹרָה כְּמוֹ קִדּוּשׁ, וְהוּא בִּכְלַל 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' שֶׁצָּרִיךְ לִזְכֹּר אוֹתוֹ וּלְקַדְּשׁוֹ בֵּין בִּכְנִיסָתוֹ וּבֵין בִּיצִיאָתוֹ, בַּכְּנִיסָה בְּקִדּוּשׁ וּבִיצִיאָה בְּהַבְדָּלָה, לוֹמַר שֶׁהוּא מַבְדִּיל בְּקִדְּשָׁה בְּרֹאשׁ וּבַסּוֹף מִשְּׁאָר יָמִים, (ו) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְאַסְמַכְתְּהוּ אִקְרָא. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת גַּם כֵּן בְּכוֹס כְּמוֹ בְּקִדּוּשׁ. (ז) וְאִם הִבְדִּיל בְּתַּפְלָה, לְכַלֵּי עַלְמָא הַבְדָּלָה עַל הַכּוֹס דְּרַבָּנָן: (ב) פָּגוּם. הַיְינוּ (ג) שֶׁאִם שָׁתָה אֶחָד מִן הַיַּיִן מִתְּחִלָּה נִפְגַּם לְהַבְדָּלָה, וּכְמוֹ לְעִנְיַן קִדּוּשׁ לְעֵיל בְּסִימָן רע"א סָעִיף י' עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק מג). וְעַיֵּן (ד) בָּאַחֲרוֹנִים בְּסִימָן קפ"ג (ס"ק ג) שֶׁאִם הַכּוֹס בְּעַצְמוֹ פָּגוּם אֵין לְהַקְפִּיד עָלָיו אִם אֵין לוֹ אַחֵר: (ג) יִתְּנוּ עֵינֵיהֶם בַּכּוֹס. א) הַיְינוּ (ה) הַמַּבְדִּיל וְגַם הַשּׁוֹמְעִים הָעוֹנִים אָמֵן כְּדֵי שֶׁלֹּא יַסִּיחוּ דַּעְתָּם: (ד) כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא פָּגוּם. הַיְינוּ (ו) דְּמִשּׁוּם זֶה אֵינוּ שׁוֹפֵךְ קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל הַבְּרָכָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ תְּחִלַּת הַבְּרָכָה עַל כּוֹס פָּגוּם שֶׁאֵינוֹ מָלֵא, (ו) וְאַחַר סִיּוּם הַבְּרָכָה גַּם כֵּן לֹא יוּכַל לִשְׁפֹּךְ, שֶׁיֵּשׁ בִּזּוּי לְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה כְּשֶׁשּׁוֹפֵךְ מִמֶּנּוּ אַחַר בְּרָכָה קֹדֶם שְׁתִיָּה, וְלָכֵן שׁוֹפְכִין קֹדֶם סִיּוּם הַבְּרָכָה, וְעַיֵּן לְקַמָּה: (ה) וְטַעַם הַשְׁפִּיכָה. הַסְכִּימוּ דְּלֹא יִשְׁפֹּךְ בְּשָׁעַת בְּרָכָה כְּלָל, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹזֵג יִשְׁפְּכֶנּוּ מִלֹּא עַל כָּל גְּדוֹתָיו שֶׁיִּשָּׁפֵךְ עַל הָאָרֶץ, וְגַם זֶה יֵשׁ לְמַעַט בַּחֲלַק הַנִּשְׁפָּךְ מִשּׁוּם הֶפְסֵד מַשְׁקִין: (ו) שׁוֹפְכִין מִן הַכּוֹס. הַיְינוּ לְאַחַר שְׁתִיָּה, דְּאֵין הַכּוֹס תְּהֵא בִּישִׁיבָה, דְּאֵין שׁוֹתִין מְעֻמָּד לְכַתְּחִלָּה. נָהֲגוּ הַנָּשִׁים שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת מִכּוֹס הַבְדָּלָה. כּוֹס שֶׁל הַבְדָּלָה, רֶגֶל הַמַּבְדִּיל לִשְׁתּוֹתוֹ כֻּלּוֹ וְאֵינוֹ מַשְׁקֶה מִמֶּנּוּ בְּנֵי בֵּיתוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד)], ב) וְנִרְאֶה שֶׁהַטַּעַם כְּדֵי

(ג) הַגְּרִ"א בְּבַאוּרוֹ: (ז) טור וְטַ"ז (סק"ב): (ס) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ב) וּפְרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ב). וּבְכִתְבֵי מְגַדִּים הִסְכִּים דְּאַף עֶרֶב פֶּסַח שֶׁחָל בִּימֵי הַחֹל גַּם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו, וְגַם בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה מְצַדֵּד לְכַסּוֹף כֵּן: (ו) אֲחֵרוֹנִים:

א (ה) הָרַב הַמַּגִּיד (מכ"ט ה"א) בְּשֵׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים. וּכְסָפֵר אֲרֻחוֹת חַיִּים (הל' הבדלה סי' יח), וּבְאֹבוּדְרָהֶם בְּשַׁעַר ג' (הל' ברכת המצות ומשפטיהם) בְּשֵׁם מְצָאתִי כָּתוּב. וְדַע, דְּהַקְפָּ"ג (עשין כט) וְהַחִנּוּךְ (מצוה לא) הָעְתִּיקוּ גַּם כֵּן כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם, וְהַמָּגֵן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) ובשו"ע הרב (ס"ד) לא כתב אלא שבשעת הבדלה יתנו השומעים את עיניהם בכוס ובנר. אולם בסימן רע"א (ס"ח) כתב שגם המבדיל עצמו צריך ליתן עיניו בכוס. **ב)** ובשו"ע הרב (ס"ו) לא כתב אלא שאין צריך להטעים מכוס של הבדלה לשומעים כמו שצריך בכוס של קידוש. מבואר, שלמד שאין ענין למונעם מלטעום.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah